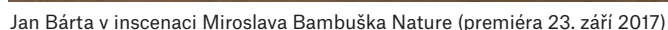

zpravodaj festivalu ...příští vlna/next wave... pro dny 25.-26. 9. 2017

Pár slovy

...z udílení poct. Tentokrát, diváku, který pravidelně sleduješ tohle periodikum, bude můj úvodník o něco delší. Vráťm se v něm totiž k včerejšímu udílení poct. Ano, festival ...příští vlna/next wave... kromě toho, že se každoročně snaží představovat ty nejokrajovější počiny na poli divadla, zároveň těmto tvůrcům udílí pocty. Jiní mají thálie, litery nebo oscary, „nextka“ má pocty. Už to je důležité – festival nerozdává ceny, které by mohly způsobovat axiologickou nevolnost a nutkání myslet si, že něco nebo někdo je lepší než něco nebo někdo jiný. V alternativním umění (ale ono by to mělo fungovat v umění obecně, jen se na to ještě nepřišlo, anebo přišlo, ale živění pocitu výjimečnosti v lidech je řemeslem stejně starým jako ono nejstarší...) není někdo nejlepší a někdo nejhorší. Každý rok je ovšem záhodno někoho za jeho práci a přínos poctit. Vyjádřit uznání, že zrovna ten rok se mu dařilo a divácká a kritická obec si toho všimla. A nejen všimla, ale i to náležitě oceňuje.

Každý rok se tedy na Next Wave udílí pocty a každý rok je slavnostní večer svěřen jinému umělci či skupině, aby je předali podle svého. Aby to nebyla bezpohlavní, uniformní a standardizovaná slavnost, jakých jsou v televizi celé rodiny. Letos byl požádán Jiří Maryško, loňská osobnost roku. Jeho pojetí večera splnilo veškerá očekávání, která mohlo mít pro každého, kdo jen trochu tuší, kdo Jiří Maryško je, jaké dělá divadlo a jak jeho představení probíhají. Jiří Maryško, herec známý především z ústeckého Činoherního studia a politickou angažovaností, se totiž našel v improvizaci. Má úchvatnou schopnost překvapovat, tvořit neotřelé a velmi zábavné hříčky, ironicky se šklebit nejen na ty, z nichž si utahuje, ale i sám na sebe, utahovat si sám ze sebe. Včerejší večer pojal jako konfesi umělce, třetího v zadu v partě pravěkých sběračů a lovců. Toho, který nedělá nic užitečného a tak plácá a plácá z hlíny patnáctkrát patnáct metrů velké sakury a tvoří umění. A nikdo jeho práci neocení. Takže se musí ocenit sám. Bylo by zbytečné tu

vzpomínat na všechno, co do svého impro úvodu dokázal vměstnat. Zkráceně řečeno byl vtipný (ačkoli ne všichni tento pocit sdíleli), byl nekorektní (to asi sdíleli všichni) a kupodivu se nevyhnul ani filosofickým úvahám. Za všechny jedna, která by se mohla stát mottem nějaké z dalších Next Wave: „už nejsem alternativní – lidi mi rozumějí“.

Možná, že leckoho Maryško našťaval, ale ruku na srdce, je to emoce. A vzbuzovat emoce a potřebu celý večer hodnotit, řešit, spílat nebo nadšeně hledat další a další interpretační klíče, to je přece podstatou umění. Toho „alternativního“ umění. Normalizované večery udílení nejrůznějších cen s jedním nebo dvěma šosáckými moderátory, kteří nikdy nepřekročí hranice vybraného moderátorského chování, nejsou přece ničím jiným než podílení se na onom havlovském životě ve lži. Nikoho z nás to nebaví, ale raději to chceme takto, aby nebyly řeči. Pffff.

Dominik Melichar

Živoucí poklad

doc. PhDr. Věra Ptáčková (* 6. listopadu 1933)

Laudatio

Kdo udělal pro scénografii více než doc. PhDr. Věra Ptáčková?

Od roku 1959 působila ve scénografickém odboru Divadelního ústavu, kde mimo jiné vydávala ediční řadu *Scénografie*. V letech 1963–1990 vyšlo celkem 58 svazků této jedinečné navigace celého oboru. Čtenáři od šedesátých let věděli o oboru to, co ostatní až ve svobodných podmínkách po roce 1989.

Prozradíme, čím se nikdy nechlubila: v roce 1963 se stala spoluautorkou malé monografie Josefa Čapka, vůbec první publikace Václava Havla. Ona psala o Čapkově výpravách, Havel o jeho dramatickém díle.

V šedesátých letech vstoupila do mezinárodních vod: s manželem Jaromírem asistovali Tadeuszi Kantorovi ve slavné performanci na mořském břehu.

Nepřekonatelným způsobem uchopila českou scénografii 20. století – a protože nechtěla škrtnat a protože spolupracovala s knižním grafikem Liborem Fárou, kniha,

vydaná v roce 1982, se dva roky nesměla distribuovat... Po letech v téže dimenzi a osnově navázala v reprezentativní monografii *Český divadelní kostým*. To už společně s Barborou Příhodovou a Simonou Rybákovou. Dokázala definovat, co málokdo: nejen veškeré avantgardní výboje, později důvody vzepětí šedesátých let, ale především akční scénografii a scénografickou postmodernu.

Podílela se na publikacích *Mozartův Don Giovanni* v Praze a o *Mozartových operách pro Prahu*, psala do samizdatu *O divadle* o Liboru Fárovi nebo Růženě Vackové, editovala svazek *Barokní divadlo v Českém Krumlově*, vydala mohutné *Zrcadlo světového divadla* (1995), kapitolami z dějin české scénografie přispěla do mnohasvazkových *Dějin českého výtvarného umění*. Přispěla k poznání díla Josefa Svobody, pohledem na českou scénografii druhé poloviny 20. století otevřela knižní monografii Jaroslava Maliny. Svoje klíčové stati shrnula do svažku *Divadlo na konci světa*. Ve výčtu, který by mohl pokračovat, mi dovoluňte být i osobně vděčný: psala také o spolupráci režiséra

a scénografa, o mé spolupráci s Jiřím Nekvasilem, o našich začátcích v Opeře Furore a Opeře Mozart.

Po listopadu 1989 se okruh vědných začal rychle rozšiřovat, mohla totiž začít přednášet: na JAMU, na Katedře alternativního a loutkového divadla DAMU, posluchačům divadelní vědy na FF UP v Olomouci. Vlastně na školu vstoupila i jednou už před listopadem: v roce 1979 na Katedru scénografie pražské DAMU, kde jí však po měsíci byl úvazek z politických důvodů zrušen...

A zejména: je tu její desítky let trvající práce pro Pražské Quadriennale, které se zejména za normalizace stalo jednou z mála svobodnějších bází k doteku s aktuálními tendencemi umění v Evropě a ve světě.

Vždy byla tam, kde bylo něco nového, co právě ona poprvé u nás představila, definovala a prosadila – ... bez ohledu na nepříjemnosti. Zejména v tzv. „kariéře“. Taková byla a je. A kéž by i nadále zůstala! Přejeme to celému oboru.

Akad. arch. Daniel Dvořák

Nevím, kdy jsme se s nepochopením nesetkali

Rozhovor s dvěma pětinami souboru Antonín Puchmajer D.S., Vladimírem Mikulkou a Jakubem Škorpilem

Vzájemná komunikace mezi Vladimírem Mikulkou a Jakubem Škorpilem probíhá už třetí dekádu. Za počala již během studií a krom členství v souboru je spojuje i to, že jsou oba redaktory časopisu Svět a divadlo. Hovor s lidmi natolik myšlenkově propojenými tak není snadný, neboť je skoro každý obrat jen špičkou ledovce dalších kulturně-intelektuálních struktur často přesahujících chápání obyčejného člověka. Setkání s nimi bylo o to atmosféričtější díky tomu, že se uskutečnilo v Malém sále Institutu umění – Divadelního ústavu. V místě, kde se má odehrát premiéra *Rösnerova oka*.

Foto: Archiv

Jak to bylo s historií vašeho souboru? Pochopil jsem, že se název často měnil.

VM: Začalo to jako Kulturně divadelní spolek Puchmajer. To trvalo dlouho. Potom jsme se pohádali...

JŠ: Oni dva se pohádali.

VM: Pohádali jsme se se Švejdou¹ a odešel jsem. Ten zbytek se přejmenoval na Antonín D.S. Když jsme se po pár letech smířili, nechtěli jsme, aby se to divadlo jmenovalo stejně jako předtím, takže vzniknul Antonín Puchmajer D.S. V první nové inscenaci pak hrála i moje kapela Inženýr Vladimír, takže jsme to rozšířili na Ing. Antonín Puchmajer D.S., v dalších inscenacích už ale kapela nehraje, takže teď stačí Antonín Puchmajer D.S.

Jak to bylo s Rösnerovým okem? A teď mám na mysli přímo oko Borise Rösnera².

VM: Rösner má jedno oko skleněný.

JŠ: Měl. No, pořad má, podle toho, jak...

VM: ... což je samozřejmě otázka.

Jak je to tedy s Rösnerovým okem v názvu inscenace?

VM: Když nám Lenka Dombrovská³ nabídla, abychom udělali premiéru pod hlavičkou Next Wave, říkala, že by bylo dobré najít si nějakého invalidního divadelníka a na něj se zaměřit. Přišlo nám, že Boris Rösner je docela známá postava, dostatečně dobrý terč.

Dostatečně invalidního?

VM: Nenene. Invalidní není správné slovo, budeme používat... Jak se tomu říká...

JŠ: Hendikepovaný.

VM: Hendikepovaný. Ano, přesně tak.

Jste soubor s největším zastoupením divadelních kritiků. Máte v tomto prvenství nějakou konkurenci?

JŠ: V Čechách, pokud vím, ne.

VM: Konkurenci bychom rychle zlikvidovali.

JŠ: Na to máme páky.

VM: Ať to někdo zkusí, uvidí, jak rychle si to s ním vyřídíme.

Na jednom ze Šrámkových Písku se v souvislosti s vámi řešila otázka, zdali se třeba takoví kritici jako F. X. Šalda⁴ také nějak divadelně realizovali. Byl u nás v minulosti nějaký hrající kritik?

JŠ: Určitě.

VM: Tak, co to je Šalda, že ano. Ale kdybychom nešli do tak vzdálené minulosti, tak třeba Vladimír Just⁵, ten dělal kabaret dlouhá léta.

JŠ: Nebo Hořínek⁶.

Přemýšlíte někdy nad tím, jak byste o své vznikající inscenaci psali, kdybyste ji sledovali z pozice kritika?

VM: Já bych o tom psal moc pěkně.

JŠ: Já taky.

Tvoří kritici dobré herce?

VM: Tím myslíš, jestli jsou kritici dobrými herci, nebo jestli kritik může udělat ze špatného herce dobrého herce? Obojí je pravda.

V anotaci k inscenaci píšete, že Rösnerovo oko se snaží přijít na kloub mladým

lidem. Vychází to z nějakého průzkumu, nebo jste naslouchali mladosti v sobě?

JŠ: Myslím, že ne.

VM: Jakub je z nás nejmladší.

JŠ: Já jsem z nás nejmladší. Ale pokud jde o nějakou vnitřní, opravdovou mladost, jsem už delší dobu spíš ve sféře vzpomínek než v rovině empirické zkušenosti.

VM: To je stejný princip jako teď s ÚSTRem⁷, když se ozývá, že nejdřív musí vymřít pamětníci, aby se dotyčná epocha dala pořádně posoudit. To je vlastně podobná věc.

JŠ: Nejdřív musí mladí zestárnout, aby byli objektivně schopni to posoudit.

VM: Ne zestárnout. Jakmile máš přímou vzpomínku a jsi pamětník, který vychází z vlastní empirie, nemůžeš k tomu mít nikdy správný vztah. Není to dostatečně vědecká metoda. K minulosti musí přistupovat někdo, kdo není zatížený vlastní vzpomínkou.

Jaký mentální věk byste si přisoudili?

JŠ: Já tak kolem šedesáti.

VM: Já jsem nikdy neměl pocit, že se můj mentální věk nějak rozchází s věkem reálným. Teda doufám.

A jak si myslíte, že je to u ostatních účinkujících?

VM: Švejda je z nás nejstarší.

JŠ: Ale duchem je stále mladý.

VM: Ne, duchem je nejstarší, jsem myslel.

JŠ: To je vlastně pravda. Ženy jsou mladistvé.

VM: A ženy jsou samozřejmě...

JŠ: ... tradičně mladistvé.

VM: Počkej, Kateřina⁸ je mladší než ty. Oprava: Jakub není nejmladší.

JŠ: Já už nejsem nejmladší?

VM: Přesně tak.

JŠ: Konečně! Po pětadvaceti letech nejsem v souboru nejmladší.

Kdybyste byli nuceni nebo měli chuť souložit se sochou, která by to byla?

VM: To je otázka na Jakuba.

JŠ: Během zkoušení jsem přišel na to, že by mi to komplikovaly ještě zoofilní tendence. Takže bych byl asi zoofilní statuofil. Vzhledem k tomu, že bydlím na Vinohradech, mám pořad na očích Žižku⁹. Ten mě nenechává úplně klidným.

Máte na mysli Žižku nebo Žižkova koně?

VM: Žižka má navíc jenom jedno oko...

JŠ: Musím říct, že i kuň svatého Václava¹⁰ je určitým ideálem. Ale bohužel zvířecích jezdeckých soch je po Praze málo. Během přípravy na inscenaci se ovšem ukázalo, že třeba pedofilní statuofil by to měl v Praze mnohem snazší. Narazili jsme v parcích hned na několik gymnastek. Taky máme jednu nedaleko mého bydliště, ale s tou jsem se ještě nespustil.

Je statuofilie reálnou deviací?

JŠ: Ano.

VM: Je to stejně reálný problém jako mladí lidé.

Netušíte, jak velké je u nás procento statuofilů?

VM: U nás ve spolku dvacet procent.

JŠ: Nevím. Nezkoumal jsem to. My se nějak nesdružujeme, takže nemáme klub ani skupinu na Facebooku.

Vzhledem k tomu, že máte všichni teatrologické vzdělání, domníváte se, že má v dnešní době smysl studovat divadlo?

VM: Tak pozor. Rudčenkova nemá teatrologické vzdělání. Je inženýrka a pak chodila na něco, jak se to jen jmenovalo...

JŠ: Někou muzikálovou školu, říkala.

VM: Na Ježkárnu¹¹. To není plnohodnotné teatrologické vzdělání, to zase vocad' pocad'.

A v případě vaší pánské trojice?

VM: Tak to taky pozor. Tillmanová¹² má teatrologické vzdělání.

Tak v případě vás čtyř?

JŠ: Jo.

Žene vás vaše činnost k učení nebo poučování mladších?

VM: Ti jsou pouze objektem našeho zájmu, k přímé interakci s mladými lidmi nikde nedochází.

JŠ: Ne. Já si to vybíjím doma.

Doufám, že v mezích zákona.

JŠ: Samozřejmě.

VM: U toho nejsou sochy.

Proč hrajete zrovna tady v Malém sále Divadelního ústavu?

VM: Protože to je místnost, která má génia loci. Rösnerovo oko je spíš vědecká konference než klasická divadelní inscenace. Kde jinde mají teatrologové dělat vědecká setkání než v Malém sále Divadelního ústavu? Malý sál je zlatá kaplička české teatrologie.

Je nějaký další divadelní kritik, který by měl stanout na jevišti?

JŠ: Mně by se líbilo monodrama v podání Báry Etlíkové¹³. To by mohlo být hezké.

Dá se divadelní kritikou uživit?

VM: Jo, docela slušně.

JŠ: Souhlasím.

Kdybyste to příjmově měli přirovnat k nějakému jinému povolání, které by to bylo?

VM: Jako Babiš¹⁴ to není, ale Kolářček¹⁵... možná.

JŠ: Tak zhruba v téhle příjmové kategorii – drůbežárna, prádelna, normálka.

Nebojíte se, že se setkáte s nepochopením?

VM: Bojíme.

JŠ: Ano.

Stálo se vám to už v minulosti?

JŠ: Oni jsou kritici a teoretici děsný hovada. Vůbec tomu nerozumí, takže se setkáváme s nepochopením prakticky pořád. VM: Přemýšlím, kdy jsme se s nepochopením nesetkali.

A zkoušeli jste jim to vysvětlovat v soukromí, nebo to nejde?

VM: Po představení je debata.

JŠ: Ano. To my většinou neděláme.

VM: Těšíme se na ni.

JŠ: V soukromí jim to nevysvětlujeme.

Bude debatu někdo moderovat, nebo to zůstane na vás?

VM: Nemám tušení.

JŠ: To nás nenapadlo.

VM: Ale samozřejmě, pokud tam bude jeden nebo více moderátorů, budeme jenom rádi. To vždycky zvyšuje úroveň debaty. JŠ: Musíme se domluvit s Lenkou, jestli nemá nějakého exkluzivního moderátora.

Odehraje se debata taky zde?

VM: To doufáme.

Ptal se Otto Linhart

Poznámky redaktora:

- ¹⁾ Martin Švejda (*1968), český divadelní kritik a spoluautor Rösnerova oka
- ²⁾ Boris Rösner (1951–2006), český herec
- ³⁾ Lenka Dombrovská, česká divadelní kritička a dramaturgyně festivalu ...příští vlna/next wave...
- ⁴⁾ František Xaver Šalda (1867–1937), český divadelní a literární kritik
- ⁵⁾ Vladimír Just (*1946), český divadelní a filmový teoretik a kritik
- ⁶⁾ Zdeněk Hořínek (1931–2013), český divadelní teoretik a kritik
- ⁷⁾ Ústav pro studium totalitních režimů
- ⁸⁾ Kateřina Rudčenkova, česká spisovatelka a spoluautorka Rösnerova oka
- ⁹⁾ Jan Žižka z Trocnova (1360–1424), český vojevůdce
- ¹⁰⁾ Svatý Václav (907–935 nebo 929), český kníže, patron Čech a Moravy a symbol české státnosti
- ¹¹⁾ Konzervatoř Jaroslava Ježka
- ¹²⁾ Hana Tillmanová, česká expertka na historický tanec a spoluautorka Rösnerova oka
- ¹³⁾ Barbora Etlíková, česká divadelní kritička
- ¹⁴⁾ Andrej Babiš (*1954), slovenský ministr financí ČR v letech 2014–2017
- ¹⁵⁾ Antonín Kolářček (*1959), český podnikatel spojený s privatizací Mostecké uhelné společnosti

Tvůrci zkoušejí Rösnerovo oko. Foto: Archiv souboru

Po představení Nature zpovídala v polních podmínkách Nákladového nádraží Žižkov Kateřina Rathouská režiséra Miroslava Bambuška.

Na slovíčko s Kateřinou Rudčenkou (Antonín Puchmajer D.S.)

Co právě čtete a proč?

Pohled do slunce amerického psychoterapeuta Irvina D. Yaloma.

Je nějaké literární dílo, které vás neustále provokuje k ztvárnění a je vašim snem si to splnit?
Nikoli.

Jaké je vaše slovo?

Nerozumím otázce, můžete to upřesnit?

Program

úterý 26. 9. Malý sál Institutu umění – Div. ústav

20:00 Antonín Puchmajer D.S.: Rösnerovo oko aneb Nutkání souložit se sochami (premiéra)

„Možná, že kdybys plakala hned před komisí, jistá šance by tu byla.“

Meandrující divadelní konference, ve které se Puchmajer s plnou vážností pokouší přijít na kloub mladým lidem. Budou i chlebičky.

Vymysleli a hrají: Vladimír Mikulka, Kateřina Rudčenkova, Jakub Škorpil, Martin J. Švejda, Hana Tillmanová, režie: Vladimír Mikulka a kolektiv.

Debata s tvůrci po představení možná.

středa 27. 9. Venuše ve Švehlovce

20:00 Chemické divadlo – Josef Váchal a Vojtěch Bárta: Šumava láska (premiéra)

Šumava umírající a romantická – Josef Váchal. Psi, bludičky, ženy, divočina, tabák, život, smrt a sny...

Autorský projekt se inspirovat příběhy krajiny, zvířat a lidí, kteří ji obývají, a v neposlední řadě také životem a tvorbou slavného (nejen) dřevorytce.

Scénář a režie: Vojtěch Bárta et al., hudba: Jakub Kudláč, scéna a kostýmy: Jana Hauskrechtová, hrají: Jakub Folvarčný a Dana Marková.

Po představení bude následovat debata s tvůrci.

ZA PODPORY

MINISTERSTVO
KULTURY

B | R | N | O | I

Radio Wave
Český rozhlas

A2
kulturní diváctví

I-DIVADLO.CZ
ČROHRA - ALTERNATIVA - MUZIKAL

divadlo.cz

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Dramaturgie a koncepce: **Lenka Dombrovská** Produkce: **Oskar Hulec** PR a guestservis: **Tereza Hýsková**
Grafická podoba ročníku 2017: **Lukáš Horký** Tsunami: **Dominik Melichar** Fotografové: **Aneta Vašatová a Kamil Košun**

Festival pořádá z. s. Příští vlna za podpory Ministerstva kultury ČR, Hlavního města Prahy a města Brna.

www.nextwave.cz